

Inhoud

Inleiding	2
Index	3
Begrippen	4

Vragen bij het afsluiten van een levensverzekering met beleggingsrisico

1. Wat kan het doel van een levensverzekering zijn?	5
2. Hoe komt een levensverzekering tot stand?	5
3. Waaruit bestaat een goed advies?	5
4. Waaraan moeten assurantietussenpersonen voldoen?	5
5. Kan een levensverzekering ook rechtstreeks bij een maatschappij worden gekocht?	6
6. Kunnen banken ook verzekeringen verkopen?	6
7. Welke verzekeringsvorm past het beste bij u?	6
8. Welke fiscale aspecten zijn belangrijk?	7
9. Hoe wordt de premie bepaald?	7
10. Hoe is de premie opgebouwd?	7
11. Wat is een levensverzekering met beleggingsrisico?	8
12. Wat is een levensverzekering in vreemde valuta?	8
13. Wat is een aanvullende verzekering?	8
14. Wat is een offerte?	9
15. Hoe gaan maatschappijen een overeenkomst aan?	9
16. Wanneer treedt de levensverzekering in werking?	9

Vragen tijdens de looptijd van een levensverzekering met beleggingsrisico

17. Kan gedurende de looptijd de beleggingsvorm worden gewijzigd?	9
18. Kan gedurende de looptijd het voorbeeldkapitaal worden verhoogd?	9
19. Kan op basis van de polis geld bij de maatschappij worden geleend?	10
20. Welke fiscale zaken spelen een rol tijdens de looptijd?	10
21. Hoe kan de premiebetaling worden gestopt?	10
22. Hoe kan een levensverzekering worden beëindigd (afkoop)?	10
23. Wanneer kan een maatschappij de levensverzekering beëindigen?	11
24. Waar kunnen klachten worden behandeld?	11

Inleiding

Consumenten hebben het recht om bij de aankoop van een verzekering en gedurende de looptijd ervan goed voorgelicht te worden. Dit vinden niet alleen de verzekeraars; het is ook vastgelegd in de Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1998 van het ministerie van Financiën.

Daarmee ontstaat voor de consument ook een wettelijk recht om over een aantal zaken goed geïnformeerd te worden.

Veel van die zaken worden besproken in deze brochure over levensverzekeringen met beleggingsrisico. Het gaat hierbij om levensverzekeringen, waarbij de premie wordt belegd in (een combinatie van) aandelen, obligaties, deposito's, vastgoed of andere beleggingsvormen en waarbij het risico van beleggen geheel of grotendeels bij de verzekeringsnemer ligt. Vaak zijn dit ingewikkelde financiële producten en men gaat er meestal een langdurige verplichting bij aan. Heldere en duidelijke informatie erover, op het juiste moment, is daarom belangrijk. Deze brochure wil u behulpzaam zijn bij de keuze van de verzekeringsvorm die het beste past bij uw persoonlijke en financiële omstandigheden.

De brochure begint met een aantal begripsomschrijvingen. Vervolgens wordt antwoord gegeven op 24 vragen over het afsluiten van levensverzekeringen (met beleggingsrisico) en over zaken tijdens de looptijd ervan. Bewaar deze brochure, want er staat veel informatie in. Toch kan de brochure niet al uw vragen beantwoorden. Veel hangt immers af van uw persoonlijke situatie. Laat u daarom ook goed voorlichten en adviseren door uw assurantietussenpersoon of levensverzekeringsmaatschappij. Aan deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

Verbond van Verzekeraars

Deze algemene voorlichtingsbrochure is een uitgave van het Verbond van Verzekeraars. Bij het Verbond van Verzekeraars zijn ook brochures verkrijgbaar over (traditionele) individuele levensverzekeringen (al dan niet met winstdeling) en over spaarkasovereenkomsten. In Nederland zijn ongeveer honderd levensverzekeringsmaatschappijen werkzaam.

De meeste maatschappijen zijn lid van het Verbond van Verzekeraars. Het Verbond van Verzekeraars behartigt de belangen van de levens- en schadeverzekeraars in Nederland en onderhoudt daartoe contacten met diverse politieke en maatschappelijke organisaties, zoals het parlement, de regering, ministeries, de Verzekeringkamer en consumentenorganisaties.

Index

De cijfers verwijzen naar de nummers van de vragen.

aanvraagformulier 2, 15
aanvullende
verzekeringsdekking 13
acceptatie 2, 15, 16
advies 2,3
afkoop 18, 20-22
arbeidsongeschiktheid 9, 13, 21
assurantietussenpersonen 3, 4
banken 6
bedenktermijn 16
begunstigde 7, 20
beleggingsrisico 11
beleggingsvormen 11
belening 19, 22
Code rendement en risico 11, 24
dekken van risico 1, 7
direct writers 5
doel 1
fiscale aspecten 3, 8, 20, 22
fiscale sancties 22
gemengde verzekeringen 7
gezondheidsverklaring 2, 15
indexclausule 18
interne klachtenprocedure 24
kapitaalverzekering bij leven met of
zonder restitutie 7
kapitaalverzekeringen 7, 8, 20
klachten 24
koopsom 8
kosten 10, 11, 21, 22
levenslange kapitaalverzekering bij
overlijden 7
levensverzekeringen met beleggings-
risico 11, 14
lijfrenteverzekering 7, 8, 22
medische onderzoek 15, 18
Nederlandse Bond van
Assurantiebemiddelaars (NBvA) 4
Nederlandse Vereniging van
Makelaars in Assurantiën en
Assurantieadviseurs (NVA) 4
offerte 2, 14
Ombudsman Levensverzekering 24
ongeval 13
optieclausule 18
overlijdensrisico 1, 7, 9, 10
premie vrijmaking 21, 23
registratie assurantie-
tussenpersonen 4
rendement op beleggingen 11
renteverzekeringen 7
royeren 23
schenkingsrecht 20
spaarverzekeringen 7
sparen 1
successierecht 20
switchen 17
tijdelijke kapitaalverzekering bij
overlijden 7
tranches lijfrente 8
toetsingscommissie 24
universal life verzekeringen 11
Verbond van Verzekeraars 11, 24
vermogensbelasting 20
verzekeringsvorm 7, 8, 19, 22
voorbeeldkapitalen 11, 14, 18, 21
voorwaarden 3, 15, 18, 19, 21, 22, 23
vreemde valuta 12
vrijstellingen 8, 13
Wet op de medische keuringen 15
Wet op het assurantie-
bemiddelingsbedrijf 4

Begrippen

Levensverzekering (algemeen)

Een levensverzekering is een overeenkomst waarbij een verzekeringsmaatschappij, tegen betaling van een premie of koopsom door de verzekeringsnemer, zich verplicht tot uitkeringen hetzij als de verzekerde komt te overlijden, hetzij als de verzekerde nog in leven is.

Levensverzekering met beleggingsrisico

Een levensverzekering waarbij de premie wordt belegd in (een combinatie van) aandelen, obligaties, deposito's vastgoed of andere beleggingsvormen en daarbij het risico van beleggen geheel of grotendeels bij de verzekeringsnemer ligt. In sommige gevallen wordt een deel van het uit te keren kapitaal gegarandeerd.

Verzekeringsnemer

De verzekeringsnemer is degene die de levensverzekering met de maatschappij sluit. De verzekeringsnemer bepaalt op wiens leven de verzekering wordt gesloten, wie het uit te keren bedrag ontvangt, hoe de premie (binnen de gegeven mogelijkheden) wordt belegd, de looptijd van de verzekering en dergelijke.

Verzekerde

De verzekerde is degene op wiens leven de verzekering wordt gesloten. De verzekerde kan dezelfde persoon zijn als de verzekeringsnemer of een willekeurig ander persoon.

Begunstigde

De begunstigde is degene die het uitgekeerde kapitaal ontvangt. Als de begunstiging moet worden veranderd, bijvoorbeeld door gewijzigde (gezins)omstandigheden, dan is het zaak om zo'n wijziging tijdig door de verzekeringsmaatschappij in de polis te laten vermelden.

Offerte

De offerte geeft een vrijblijvend en gratis financieel overzicht van premies en uitkeringsbedragen die bij de verzekering horen. Bij een levensverzekering met beleggingsrisico zijn de uitkeringen meestal niet gegarandeerd. Daarom worden in de offerte *voorbeeld*rendementen en *voorbeeld*kapitalen vermeld. Op basis van de offerte kan men al of niet tot koop overgaan.

Premie

De premie is het bedrag dat de verzekeringsnemer (periodiek) aan de verzekeringsmaatschappij betaalt. De premie kan per maand, kwartaal, half jaar of jaar worden betaald. In het algemeen moet premie worden betaald tot een overeengekomen datum of tot het overlijden van de verzekerde. Bij sommige levensverzekeringen met beleggingsrisico kan de verzekeringsnemer zelf bepalen wanneer en hoeveel premie hij betaalt en kan hij de premie laten fluctueren (flexibele premiebetaling).

Koopsom

Wordt de premie niet periodiek maar ineens betaald, dan spreekt men van een koopsom.

Aanvraagformulier

Met een aanvraagformulier kan de verzekeringsnemer een levensverzekering aanvragen. U kunt zo'n aanvraagformulier bij uw verzekeringsadviseur of verzekeringsmaatschappij opvragen.

Gezondheidsverklaring

Bij het aanvraagformulier zit meestal ook een gezondheidsverklaring. Dit doet zich voor wanneer een overlijdensrisicoverzekering wordt gesloten of een arbeidsongeschiktheidsrisico wordt bijgesloten. Op basis van de antwoorden op de gezondheidsvragen kan de maatschappij zich een beeld van de gezondheid van de verzekerde vormen. Dit is nodig om het overlijdens- en eventuele arbeidsongeschiktheidsrisico te kunnen inschatten en op basis daarvan de hoogte van de premie te bepalen.

1 Wat kan het doel van een levensverzekering zijn?

Een levensverzekering verplicht een verzekeringsmaatschappij geld uit te keren in verband met het in leven zijn of de dood van een verzekerde. In grote lijnen kent een levensverzekering twee doelen. Men wil een overlijdensrisico dekken en/of een kapitaal sparen.

Overlijdensrisico dekken

Een overlijden heeft vaak financiële consequenties. Levensverzekeringen kunnen die helpen dragen. Dit kan wenselijk zijn in verband met bijvoorbeeld de verzorging van nabestaanden na een overlijden. Hierbij kunt u kiezen tussen een eenmalige uitkering, een periodieke uitkering of een combinatie hiervan. Dit hangt bijvoorbeeld af van het feit of er nabestaanden zijn die financieel in de problemen kunnen komen of dat er schulden zijn die dan door de nabestaanden moeten worden betaald.

Kapitaal sparen

Met een levensverzekering kan ook een kapitaal worden gespaard, bijvoorbeeld voor een extra inkomen na uw pensioen, een studie van uw kinderen, de aflossing van een hypotheek of een geldlening, of voor een verre reis.

2 Hoe komt een levensverzekering tot stand?

1. U vraagt informatie op en u wint persoonlijk advies in bij een assurantietussenpersoon of een verzekeringsmaatschappij.
2. U vraagt een offerte aan.
3. U gaat akkoord met de offerte (eventueel na aanpassingen daarvan).
4. U vult een aanvraagformulier in en een gezondheidsverklaring van de verzekerde (in sommige gevallen wordt een medische keuring gevraagd).
5. De maatschappij beslist over de acceptatie en u ontvangt de polis.

N.B. : niet alle maatschappijen hanteren een offerte. In dat geval kunt u direct een aanvraagformulier invullen.

7

3 Waaruit bestaat een goed advies?

Zonder een deskundig advies is het moeilijk om een goed beeld van alle mogelijkheden van levensverzekeringen te krijgen. Zo'n advies moet onder meer aangeven welke verzekering en welke soort belegging (aandelen, obligaties e.d.) geschikt zijn (gelet op uw persoonlijke en financiële omstandigheden), welke maatschappij de voorkeur heeft (gelet op voorwaarden, prijs, service, begeleiding etc.), in hoeverre de verzekering kan worden aangepast (aan wijzigingen in de gezinsomstandigheden, het budget en de inflatie) en welke fiscale en juridische regels er gelden. Wanneer u zonder tussenkomst van een assurantietussenpersoon direct bij de verzekeraar een verzekering wilt sluiten, gelden dezelfde aandachtspunten.

4 Waaraan moeten assurantietussenpersonen voldoen?

U kunt uw verzekeringen sluiten via een assurantietussenpersoon. Er zijn drie categorieën adviseurs: adviseurs die contractueel met één of enkele maatschappijen zaken doen, verzekeringsadviseurs die in dienst van een maatschappij zijn en verzekeringsadviseurs die onafhankelijk van welke maatschappij dan ook zijn. Niet iedereen mag bij het sluiten van verzekeringen bemiddelen. De voorschriften daarvoor zijn in de Wet op het assurantiebedrijf vastgelegd. Zo moet een assurantietussenpersoon aan vakbekwaamheidseisen voldoen en in het register van de Sociaal-Economische Raad zijn ingeschreven. Veel assurantietussenpersonen zijn aangesloten bij een belangenorganisatie. U kunt de adressen opvragen bij de Nederlandse Vereniging van Makelaars in Assurantiën en Assurantieadviseurs NVA (postbus 235, 3800 AE Amersfoort, telefoon 033 – 4631414) en de Nederlandse Bond van Assurantiebedrivers NBvA (postbus 6152, 4000 HD Tiel, telefoon 0344 – 620200). Deze organisaties hebben een onafhankelijk toezichtorgaan om te toetsen of hun leden volgens de regels handelen.

5 Kan een levensverzekering ook rechtstreeks bij een maatschappij worden gekocht?

Levensverzekeringen kunnen ook rechtstreeks bij een maatschappij worden gekocht, dus zonder tussenkomst van een verzekeringsadviseur. Deze verzekeringsmaatschappijen worden ook wel direct writers genoemd. Deze maatschappijen zoeken door middel van direct-mail en advertenties contact met de consument.

6 Kunnen banken ook verzekeringen verkopen?

Ook banken verkopen en distribueren verzekeringen. Veel banken maken samen met een verzekeringsmaatschappij deel uit van één financieel concern. Andere banken werken meer onafhankelijk en werken bijvoorbeeld samen met een verzekeringsmaatschappij.

7 Welke verzekeringsvorm past het beste bij u?

Er zijn verschillende soorten levensverzekeringen. Het is daarom niet eenvoudig om te bepalen welke vorm het beste bij u past. Allereerst is het doel van de verzekering belangrijk, bijvoorbeeld de verzorging van nabestaanden na een plotseling overlijden, de aflossing van een geldlening of een hypotheek, een aanvulling op het inkomen later, een wereldreis of de studie van kinderen. Daarnaast moet u bepalen, als verzekeringsnemer, hoeveel premie u kunt en wilt betalen en wie de begunstigde is. Nadat u zich over de mogelijkheden goed hebt laten voorlichten, kiest u zelf de levensverzekeringsvorm gelet op uw persoonlijke behoeften, de hoogte van de premie en de ruimte daarvoor in uw budget.

Hieronder worden de meest voorkomende vormen van levensverzekering met beleggingsrisico beschreven: de spaarverzekeringen, levenslange verzekering bij overlijden en gemengde verzekeringen. Dit zijn vormen van kapitaalverzekeringen, d.w.z. zij keren een kapitaal uit. Dan zijn er nog de renteverzekeringen. Die keren een bedrag (een rente) in termijnen uit.

Spaarverzekeringen

Spaarverzekeringen keren een kapitaal uit tijdens het leven van de verzekerde. Een voorbeeld hiervan is de kapitaalverzekering bij leven, met of zonder restitutie. Hierbij wordt op een einddatum die in de polis is vastgelegd een bepaald – afhankelijk van het rendement op beleggingen – bedrag uitgekeerd, als de verzekerde dan nog in leven is. Bij een kapitaalverzekering met restitutie worden de betaalde premies (of de opgebouwde waarde van de beleggingen) bij het overlijden van de verzekerde voor de einddatum van de verzekering terugbetaald.

Levenslange verzekeringen bij overlijden

Hierbij wordt een bedrag uitgekeerd als de verzekerde overlijdt. De hoogte van het bedrag is afhankelijk van het rendement op beleggingen.

Gemengde verzekeringen

Gemengde verzekeringen zijn combinaties van een spaarverzekering en een risicoverzekering. Er vindt een uitkering plaats op een in de polis vastgelegde datum als de verzekerde dan nog in leven is, of eerder als de verzekerde vóór die datum overlijdt. Gemengde verzekeringen worden bijvoorbeeld voor de aflossing van een hypotheek gebruikt.

Renteverzekeringen

De lijfrenteverzekering is de meest bekende vorm van renteverzekering. Renteverzekeringen keren geen kapitaal ineens uit, maar een periodiek bedrag. Een voorbeeld hiervan is de lijfrenteverzekering. Hierbij wordt periodiek een verzekerde rente uitgekeerd, vanaf een in de polis vastgelegde datum bij het in leven zijn van de verzekerde. Dit gebeurt dan levenslang of tot een in de polis vastgelegde datum. Verzekeringsmaatschappijen bieden veel verzekeringsvormen aan, vaak met namen die door marketingmensen zijn bedacht. Deze verzekeringsvormen zijn echter altijd terug te voeren op constructies van de hier genoemde hoofdvormen. Specifieke productbrochures kunt u aanvragen bij uw verzekeringsadviseur of uw verzekeringsmaatschappij.

8. Welke fiscale aspecten zijn belangrijk?

Levensverzekeringen hebben een verzorgend karakter. De overheid heeft ze daarom fiscaal aantrekkelijk gemaakt. Soms kunnen premies van het belastbaar inkomen worden afgetrokken of hoeven kapitaaluitkeringen er niet bij te worden opgeteld. Over deze fiscale aspecten moet u zich bij het kiezen van de verzekeringsvorm goed laten voorlichten. Hieronder is beschreven welke fiscale vrijstellingen gelden, met betrekking tot kapitaalverzekeringen en lijfrenteverzekeringen.

Vrijstellingen met betrekking tot kapitaalverzekeringen

Bij kapitaalverzekeringen is de premie niet aftrekbaar. Wel is de uitkering, bij het in leven zijn van de verzekerde op de einddatum, in twee situaties vrijgesteld van inkomstenbelasting: als de uitkering niet meer dan 61.000 gulden bedraagt en er gedurende minstens 15 jaar elk jaar premie is betaald, of als de uitkering niet meer dan 207.000 gulden bedraagt en er gedurende minstens 20 jaar elk jaar premie is betaald. In beide situaties geldt dat de hoogste premie die in een jaar is betaald, niet meer dan tien maal de laagste premie mag bedragen. Als de uitkering groter is dan de vrijstelling, dan wordt het meerdere volgens het bijzondere tarief belast. Voor kapitaalverzekeringen moet dus om fiscale redenen jaarlijks premie worden betaald. De totale vrijstelling waarop elke belastingplichtige gedurende zijn leven een beroep kan doen, bedraagt $207.000 + 61.000 = 268.000$ gulden. Gehuwden en ongehuwd samenwonenden hebben samen een vrijstelling van maximaal 536.000 gulden. Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd. Een uitkering uit een kapitaalverzekering bij overlijden blijft altijd onbelast, tenzij de verzekerde bij zijn overlijden ouder dan 72 jaar is. Dan zal de uitkering alleen onbelast zijn als minstens 15 jaar elk jaar premie is betaald. Overlijdensuitkeringen tot 12.200 gulden zijn altijd van inkomstenbelasting vrijgesteld.

Vrijstellingen met betrekking tot lijfrenteverzekeringen

Bij lijfrenteverzekeringen komt geen kapitaal ineens tot uitkering, maar periodiek een bedrag (een lijfrente). Een lijfrenteverzekering kan zowel tegen een koopsom (eenmalige premie) als tegen een periodieke premie worden gesloten. De toekomstige uitkeringen worden tegen het normale tarief belast, maar de betaalde koopsom of premie is aftrekbaar, zij het niet onbeperkt. Er zijn bepaalde lijfrentevormen betrekking hebbend op voorzieningen die samenhangen met de oude dag en nabestaanden, waarvoor u in principe belastingaftrek kan krijgen. De hoogte van de aftrek is onder meer afhankelijk van het inkomen en de al opgebouwde pensioenaanspraken.

Het aftrekbare premiebedrag wordt bepaald door een systeem dat uit vijf tranches' bestaat. De eerste tranche voorziet erin dat elke belastingplichtige 6.179 gulden (voor gehuwden samen 12.358 gulden) kan aftrekken. De tweede tranche voorziet in een aanvullende aftrek voor belastingplichtigen tot 65 jaar zonder goede pensioenregeling, met een maximum van 61.767 gulden. De derde tranche voorziet in een extra aftrekmogelijkheid voor belastingplichtigen tussen 39 en 65 jaar met 'een niet te verwaarlozen tekort aan oudedags- en/of nabestaandenpensioen'; met een maximum van 12.355 gulden. De vierde en vijfde tranche zijn van belang voor zelfstandigen die hun pensioen willen aanvullen of hun onderneming willen beëindigen.

Let op: de genoemde bedragen gelden voor 2000 en worden ieder jaar geïndexeerd.

9. Hoe wordt de premie bepaald?

De premie is o.a. afhankelijk van de omvang van het voorbeeldkapitaal, de mate van risicodekking voor overlijden en/of arbeidsongeschiktheid, de leef-tijd en de gezondheid van de verzekerde, het tijdstip waarop de uitkering moet plaatsvinden, de soort verzekering (een risicoverzekering, een spaarverzekering of een combinatie van beide) en het bijsluiten van extra dekking (bijvoorbeeld i.v.m. het arbeidsongeschiktheidsrisico).

10. Hoe is de premie opgebouwd?

In de regel bestaat een premie van een levensverzekering met beleggings-risico uit een deel bestemd voor het dekken van het overlijdensrisico (risicodeel) en een deel dat wordt belegd in aandelen, obligaties of andere beleggingsvormen (spaardeel).

Onderdeel van de premie vormen verder de kosten die de verzekeraar maakt voor de polisopmaak, het beleggen, de administratie- en incassokosten, de kosten voor een eventuele medische beoordeling en de beloning (provisie) voor de assurantietussenpersoon.

11. Wat is een levensverzekering met beleggingsrisico?

Een levensverzekering met beleggingsrisico is een levensverzekering, waarbij de premie wordt belegd in (een combinatie van) aandelen, obligaties, depo-sito's, vastgoed of andere beleggingsvormen en waarbij het risico van beleggen geheel of grotendeels bij de verzekeringsnemer ligt.

Bij een levensverzekering met beleggingsrisico wordt de betaalde premie op een bepaalde manier belegd. Meestal wordt niet de hele premie belegd, maar is er eerst een aftrek van premies voor verzekerde risico's en kosten. Hoe de premie wordt belegd, kunt u vaak zelf kiezen: in aandelen, obligaties, deposi-to's, vastgoed of nog anders, al of niet in gecombineerde vormen (de zogenoemde mixfondsen). Aan deze verschillende beleggingsvormen zitten verschillende risico's vast. Een aandeel in een onderneming nemen, is bijvoorbeeld riskanter dan beleggen in obligaties, dat wil zeggen geld aan overheid of instellingen lenen tegen een vaste rente. Risico nemen kan worden beloond, maar het tegendeel is ook mogelijk.

Mede afhankelijk van de gekozen beleggingsvorm kan het rendement op beleggingen hoog zijn, maar ook laag of soms zelfs negatief. Er kan dus sprake zijn van 'magere' en 'vette' jaren wat de rendementen op beleggingen betreft. Ook het moment van aanvang en einde van een levensverzekering kan effect hebben op het rendement en dus op de hoogte van het eindkapitaal. Door dit alles is niet van tevoren te zeggen wat een levensverzekering met beleggingsrisico aan het einde van de looptijd oplevert. Veel hangt af van de resultaten op de beleggingen en die kunnen niet worden voorspeld.

Levensverzekeringen met beleggingsrisico worden in veel gevallen ook wel met de Engelse term universal life (UL) verzekeringen aangeduid. Ook bij UL-verzekeringen kunnen de premies worden gestort in een beleggingsfonds. De kosteninhoudingen en risicopremies worden periodiek vastgesteld en bekostigd uit de verkoop van aandelen of beleggingseenheden (units). Het voordeel hiervan is dat verzekeringsnemer gedurende de looptijd van de verzekering zelf kan bepalen hoeveel premie hij betaalt, wanneer hij de premie betaalt, waarin de premie wordt belegd en wanneer hij een (gedeeltelijke) uitkering wenst op basis van de fiscale mogelijkheden.

Code rendement en risico

In de code rendement en risico zijn door de verzekeringsbranche regels vastgelegd met betrekking tot de voorlichting over het rendement en risico van levensverzekeringen met beleggingsrisico. Met name wordt daarbij aandacht besteed aan de voorlichting over rendementen en voorbeeldkapitalen en het risico van beleggen. Over dit onderwerp is de brochure 'Levensverzekeringen en spaarkasovereenkomsten met beleggingsrisico' verschenen. Deze brochure is verkrijgbaar bij verzekeringsadviseurs, maatschappijen en het Verbond van Verzekeraars, maar wordt ook automatisch met de offerte of polis meegestuurd.

12. Wat is een levensverzekering in vreemde valuta?

Soms wordt de premies en/of de uitkering van een levensverzekering in andere valuta dan de Nederlandse gulden betaald. Het is natuurlijk belangrijk te weten in welke valuta wordt uitgekeerd en hoe er omgerekend wordt (dat moet in de polis zijn omschreven).

13. Wat is een aanvullende verzekering?

Aanvullende verzekeringen geven een aanvullende dekking op de normale levensverzekering. Zo is het mogelijk om tegen een aanvullende premie een extra uitkering te krijgen wanneer het overlijden het gevolg is van een ongeval. Ook kunnen een periodieke uitkering en een vrijstelling van premiebetaling worden meeverzekerd in het geval de verzekerde arbeidsongeschikt wordt. Informeer naar de normen die de maatschappij hanteert om bij arbeidsongeschiktheid een beroep op deze aanvullende verzekering te kunnen voldoen.

14. Wat is een offerte?

De meeste maatschappijen stellen een offerte op voordat de verzekeringsnemer een verzekering afsluit. Deze offerte geeft inzicht in de financiële consequenties van de levensverzekering, dat wil zeggen de (voorbeeld)bedrag van de uitkering of de uitkeringen. Op basis van de offerte kan worden besloten of een levensverzekering wordt aangevraagd.

Bij levensverzekeringen met beleggingsrisico is de uitkering niet gegarandeerd, maar afhankelijk van de beleggingsopbrengsten. Daarom kan bij levensverzekeringen met beleggingsrisico het uit te keren bedrag niet op voorhand worden bepaald. In dat geval zijn de uitkeringsbedragen in de offerte door middel van voorbeeldkapitalen weergegeven.

15. Hoe gaan maatschappijen een overeenkomst aan?

Een levensverzekering kan worden aangevraagd door een aanvraagformulier en indien van toepassing een gezondheidsverklaring in te vullen. De maatschappij bepaalt vervolgens of er onder welke voorwaarden de aanvraag wordt geaccepteerd. Zo'n voorwaarde kan bijvoorbeeld zijn dat mensen die minder goed gezond zijn een hogere premie moeten betalen. Om een indruk te krijgen van de gezondheid van de aspirant-verzekerde, moet deze daarom meestal een gezondheidsverklaring invullen en soms een medisch onderzoek ondergaan. Bij het invullen van de gezondheidsverklaring en bij het medisch onderzoek is het heel belangrijk dat alle vragen nauwgezet, volledig en naar waarheid worden beantwoord. De verzekerde mag zich daarbij niet laten leiden door zijn eigen indruk dat bepaalde feiten niet belangrijk zouden zijn. Onvolledige of onjuiste opgave brengt de uitkering in gevaar. Wanneer namelijk later, na het sluiten van de overeenkomst, blijkt dat een of meer vragen onjuist of onvolledig zijn ingevuld, dan kan de overeenkomst ongeldig worden verklaard. In de toelichting bij de gezondheidsverklaring vindt u informatie over de wettelijke regels (Wet op de medische keuringen) waaraan verzekeringsmaatschappijen zich moeten houden bij het stellen van gezondheidsvragen.

16. Wanneer treedt de levensverzekering in werking?

De levensverzekering treedt in werking op het moment dat de maatschappij de aanvraag heeft geaccepteerd en de eerste premie heeft ontvangen. De verzekeringsnemer heeft na ontvangst van de polis het recht de verzekering binnen veertien dagen schriftelijk op te zeggen en de polis terug te zenden. Sommige maatschappijen hanteren een bedenktijd die nog langer dan veertien dagen is. Wanneer u binnen die termijn besluit de verzekering niet te nemen, zal de verzekeraar de betaalde premie terugstorten, met in achtname van een eventueel koersrisico voor de maatschappij.

17. Kan gedurende de looptijd de beleggingsvorm worden gewijzigd?

Bij een levensverzekering met beleggingsrisico wordt de premie belegd in een bepaalde beleggingsvorm (bijvoorbeeld aandelen, obligaties e.d.). Gedurende de looptijd van de levensverzekering met beleggingsrisico kan veelal de beleggingsvorm worden veranderd. Dit wordt *switchen* genoemd. De reden om te switchen kan zijn dat een andere beleggingsvorm meer rendement zou kunnen opleveren. Voor het switchen worden apart kosten in rekening gebracht.

18. Kan gedurende de looptijd het voorbeeldkapitaal worden verhoogd?

Verzekeringen met optieclausule

In bijvoorbeeld tijden van prijsstijgingen kan het verstandig zijn om het gewenste voorbeeldkapitaal te verhogen. Uiteraard stijgt de premie dan ook. Het zou omslachtig zijn om bij elke aanpassing steeds opnieuw naar de gezondheid van de verzekerde te informeren of een medisch onderzoek in te stellen. Daarom zijn vaak onder bepaalde voorwaarden aanpassingen mogelijk zonder dat de gezondheid opnieuw wordt onderzocht. Deze mogelijkheid wordt 'optie' genoemd. Meer informatie hierover vindt u in de polisvoorwaarden.

Verzekering met indexclausule

Bij bepaalde verzekeringen kan een indexclausule in de polis worden opgenomen. Deze clausule houdt in dat het gewenste voorbeeldkapitaal of de premie jaarlijks automatisch wordt verhoogd met een vast percentage of met een percentage dat afhankelijk is van de toegepaste index (meestal de prijsindex). Meer informatie hierover vindt u in de polisvoorwaarden.

19. Kan op basis van de polis geld bij de maatschappij worden geleend?

Bij afkoopbare verzekeringsvormen bestaat de mogelijkheid om bij de verzekeringsmaatschappij geld te lenen op onderpand van de polis (voor afkoop zie vraag 22). De verzekeringsnemer krijgt dan een lening tot maximaal de afkoopwaarde (of een hoog percentage hiervan). De polis en de waarde daarvan vormen de zekerheid op grond waarvan belening kan plaatsvinden. Voor een dergelijke lening berekent de maatschappij een rente. Overigens is het bij universal life verzekeringen in de meeste gevallen niet mogelijk geld te lenen op basis van de polis.

20. Welke fiscale zaken spelen een rol tijdens de looptijd?

Vermogensbelasting

Vermogensbelasting is verschuldigd over de waarde van de bezittingen min de waarde van de schulden. Een kapitaalverzekering is niet onderworpen aan de vermogensbelasting, tenzij er een koopsom is gestort (als koopsom wordt ook gezien een premiebetaling van vijf jaar of minder). De rechten op lijfrenten waarvan de premie aftrekbaar is geweest en die al zijn ingegaan, zijn van vermogensbelasting vrijgesteld, mits de lijfrentetrekker de 65-jarige leeftijd heeft bereikt.

Successierecht

Over een ontvangen overlijdensuitkering wordt in principe successierecht geheven, behalve als de verzekeringsnemer, die ook de premies heeft betaald, zelf de begunstigde is (en iemand anders de verzekerde is). Dit laatste komt vooral voor bij ongehuwden die duurzaam samenleven en gehuwden die niet in gemeenschap van goederen zijn getrouwd. De ene partner heeft dan ten behoeve van de andere een overlijdensverzekering afgesloten. Echtgenoten die in gemeenschap van goederen zijn getrouwd, moeten over de ontvangen uitkering na het overlijden van de huwelijkspartner wel successierecht betalen. Zij vallen echter in een gunstige fiscale regeling. Dit geldt ook voor partners die een geregistreerd partnerschap, zonder partnervoorwaarden zijn aangegaan.

Schenkingsrecht

Over alles wat door schenking wordt verkregen, wordt in principe schenkingsrecht geheven. Hiervan is ook sprake als een ander dan de verzekeringsnemer als begunstigde een uitkering ontvangt, terwijl de verzekeringsnemer zelf nog in leven is. Het is raadzaam over deze vaak ingewikkelde belastingaspecten deskundig advies te vragen.

21. Hoe kan de premiebetaling worden gestopt?

De verzekeringsnemer kan de maatschappij om premievrijmaking verzoeken. In dat geval is de verzekeringsnemer geen premie meer verschuldigd en belegt de verzekeraar dus geen nieuwe gelden. Het nieuw berekende voorbeeldkapitaal zal dan lager zijn dan het oorspronkelijke voorbeeldkapitaal. Net als bij afkoop wordt hierbij rekening gehouden met het risico dat de maatschappij heeft gelopen en met de gemaakte kosten. Niet alle verzekeringen hebben een premievrije waarde. In de polisvoorwaarden staat of en hoe een verzekering premievrij kan worden gemaakt.

22. Hoe kan een levensverzekering worden beëindigd (afkoop)?

Als de verzekering waarde heeft en afkoop is toegestaan, kan de maatschappij worden verzocht om tot afkoop van de verzekering over te gaan. Niet afkoopbaar zijn lijfrenteverzekeringen en verpande verzekeringen. Het is echter niet zo dat de totale premie voor de afkoopwaarde wordt meegeteld. Afhankelijk van de verzekeringsvorm heeft de maatschappij namelijk het risico gelopen van overlijden of arbeidsongeschiktheid. Dat deel (de risicopremie) krijgt u uiteraard niet terug. Daarnaast hebben de maatschappij en de assuredienstpersoon kosten gemaakt: zogenoemde eerste kosten en doorlopende kosten. De eerste kosten zijn gemaakt bij het afsluiten van de verzekering (bij het totstandkomen en in administratie nemen ervan, het opmaken van de polis en soms bij de medische beoordeling van het risico).

Deze kosten worden verdeeld over de hele verzekeringsduur in rekening gebracht. Bij voortijdige beëindiging van de verzekering worden de nog niet afbetaalde eerste kosten in mindering gebracht bij de bepaling van de afkoopwaarde. De doorlopende kosten, zoals incassokosten, worden bij elke premiebetaling verrekend.

Let op

Onder bepaalde fiscale voorwaarden zijn levensverzekeringen vrijgesteld van inkomstenbelasting. Door afkoop van een verzekering is het mogelijk dat niet meer aan deze voorwaarden wordt voldaan. In dat geval kan er een fiscale naheffing komen. Ook wanneer u in strijd met de voorwaarden voor aftrek een lijfrenteverzekering wijzigt (zoals wijziging van de begunstiging, verpanding, vervreemding, afkoop of belening), kunnen fiscale sancties het gevolg zijn.

23. Wanneer kan een maatschappij de levensverzekering beëindigen?

Afhankelijk van de verzekering kan de maatschappij maatregelen nemen als de verzekeringsnemer geen premie meer betaalt en verder niets meer van zich laat horen. Als de premiebetaling langer dan (doorgaans) een maand achterwege is gebleven en als het gaat om een verzekering zonder afkoopwaarde, dan kan de maatschappij de verzekeringsovereenkomst eenzijdig beëindigen (vervallen verklaren of royeren). Gaat het om een verzekering die wel afkoopwaarde heeft, dan zal de maatschappij meestal tot afkoop of premievrijmaking overgaan.

24. Waar kunnen klachten worden behandeld?

Klachten over een levensverzekering kunnen het best in eerste instantie bij de desbetreffende maatschappij worden ingediend. De maatschappijen die lid van het Verbond van Verzekeraars zijn, hebben een interne klachten-procedure. Wie niet tevreden is over de afhandeling van de klacht, kan zich tot het onafhankelijke Klachteninstituut Verzekeringen richten, waar de Ombudsman Levensverzekering bemiddelt tussen de klager en de betreffende verzekeraar in het vinden van een oplossing. Klachten van uiteenlopende aard kunnen er worden aangemeld. Na onderzoek kan een advies aan de desbetreffende verzekeringsmaatschappij volgen. Deze adviezen zijn niet bindend, maar het gezag van de Ombudsman Levensverzekering is algemeen aanvaard, zodat veelal een oplossing wordt gevonden.

Binnen het Klachteninstituut Verzekeringen vindt ook een tuchtrechtelijke toetsing plaats door de Raad van Toezicht. De raad van Toezicht doet bindende uitspraken. Het adres van het Klachteninstituut Verzekeringen luidt: postbus 93560, 2509 AN Den Haag, telefoon 070 – 3338999.

Bij vraag 11 van deze brochure is aandacht besteed aan de Code rendement en risico. Een onafhankelijke Toetsingscommissie van vijf deskundigen ziet erop toe dat verzekeraars de Code correct naleven. De leden van de Toetsingscommissie zijn voorgedragen door het Verbond van Verzekeraars en de Consumentenbond. Indien u een klacht heeft over de presentatie van voorbeeldkapitalen en voorbeeldrendementen in bijvoorbeeld advertenties, brochures of offertes kunt u schriftelijk een klacht indienen bij de Toetsingscommissie. Het adres van de Toetsingscommissie is: postbus 93560, 2509 AN Den Haag.